

**Miljökonsekvensbeskrivning för tillägg till översiktsplanen
Områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen
(LIS-områden), Torsby kommun**

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- Sammanfattning
- Inledning
- Alternativ
- Avgränsning
- Metod och bedömningsgrunder
- Miljökonsekvenser
- Samlad bedömning
- Uppföljning

SAMMANFATTNING (icke-teknisk)

Bakgrund

Torsby kommun arbetar med framtagandet av ett tillägg till översiktsplanen avseende områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS).

Syftet med tillägget till översiktsplanen är att peka ut lämpliga områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Detta både för nya bostäder som kan bidra till att upprätthålla serviceunderlaget samt utvecklingen av nya och befintliga verksamheter för friluftslivet och turismen som kan ge positiva sysselsättningseffekter.

De utpekade områdena är vägledande vid efterföljande prövning i det enskilda fallet, dvs. de kan utgöra ett särskilt skäl vid bedömningen av om ett upphävande av eller en dispens från strandskyddet avser ett område som uppfyller kriterierna i 7 kap. 18 e § miljöbalken (MB). Det är först vid prövningen i det enskilda fallet som det på ett rättsligt bindande sätt, med vägledning av tillägget till översiktsplanen, avgörs om den tänkta platsen för en åtgärd uppfyller kriterierna.

Alternativ

Planförslaget beskriver den sannolika utvecklingen om tillägget till översiktsplanen genomförs. Syftet med tillägget till översiktsplanen är att peka ut lämpliga områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Planförslaget omfattar 13 LIS-områden kring sju sjöar och vattendrag. Dessa är Övre och Nedre Brocken, Höljessjön, Klarälven, Rottnan, Rördan och Övre Fryken.

Nollalternativet beskriver den sannolika utvecklingen om tillägget till översiktsplanen inte genomförs. Nollalternativet i MKB:n begränsas till den utveckling som gällande översiktsplan, med tillhörande förändringar, och lagakraftvunna detaljplaner medger.

Avgränsning

Ett avgränsningssamråd för MKB:n genomfördes med Länsstyrelsen i Värmlands län den 30 januari 2019.

Den geografiska avgränsningen omfattar primärt Torsby kommun.

Den sakliga avgränsningen omfattar:

- naturmiljö, rekreation och friluftsliv,
- kulturmiljö och landskapsbild,
- transportsystem,
- klimatrelaterade risker, och
- vattenmiljö.

Den tidsmässiga avgränsningen motsvarar tidshorizonten för tillägget till översiktsplanen, dvs. fram till år 2030.

Miljökonsekvenser

Konsekvenserna av ett genomförande av planförslaget samt nollalternativet bedöms och redovisas i text. Under varje miljöaspekt redovisas bedömningsgrunder och förutsättningar samt konsekvenser av planförslaget och nollalternativet.

Konsekvenserna av ett genomförande av planförslaget jämfört med ett genomförande av nollalternativet bedöms mer positiva för naturmiljö, rekreation och friluftsliv. Det samma gäller för kulturmiljö och landskapsbild.

Gällande klimatrelaterade risker bedöms konsekvenserna av ett genomförande av planförslaget mer negativt jämfört med ett genomförande av nollalternativet.

Angående både transportsystem och vattenmiljö bedöms konsekvenserna av ett genomförande av planförslaget jämfört med ett genomförande av nollalternativet likvärdiga.

Åtgärder

Nedanstående förslag till åtgärder föreslås för planförslaget, som kan stärka förväntade och möjlighet till positiva konsekvenser samt minska risk för och förväntade negativa konsekvenser.

- LIS-områdena inom området av riksintresse för naturvården bör ses över, framförallt LIS-området Branäs som i dag är helt oexploaterat.
- För de LIS-områden som ligger inom något eller några riksintressen bör planförslaget förtydligas avseende hur riksintressena ska tillgodoses.
- Jordbruksmarken bör utgå ur LIS-områdena.
- Områden som är naturvärdesklassade enligt den översiktliga naturvärdesbedömningen bör utgå ur LIS-områdena.
- För de LIS-områden som berörs av fornlämningar, kyrkliga kulturminnen, områden med landskapsbildsskydd, kulturhistoriskt värdefulla områden i länsstyrelsens kulturmiljöprogram och skansar bör planförslaget förtydligas avseende hur hänsyn bör tas till dem.
- För de LIS-områden som ligger i närheten av något eller några riksintressen bör planförslaget förtydligas avseende hur riksintressena ska tillgodoses.
- För LIS-områdena Björkängen Torsby och Badabruk, vilka ligger inom 150 meter från någon eller några transportleder för farligt gods, bör planförslaget förtydligas avseende hur hänsyn bör tas till detta.

- För de LIS-områden som ligger inom tillståndspliktig zon bör planförslaget förtydligas avseende hur hänsyn bör tas till detta.
- För de LIS-områden som ligger inom riskområde för höga vattenstånd bör planförslaget förtydligas avseende hur hänsyn bör tas till detta. Exempelvis kan en lägsta nivå på färdigt golv anges.
- För de LIS-områden som det saknas översiktliga översvämningsskarteringar för bör detta tas fram.
- För de LIS-områden som det inte framgår hur vattenförsörjning och spillvatten ska lösas bör planförslaget förtydligas avseende detta.
- För samtliga LIS-områden bör planförslaget förtydligas avseende hur dagvatten ska hanteras.
- För samtliga LIS-områden bör planförslaget kompletteras med att bryggor bör anläggas gemensamt.

INLEDNING

Bakgrund

Torsby kommun arbetar med framtagandet av ett tillägg till översiktsplanen avseende områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS).

Syftet med tillägget till översiktsplanen är att peka ut lämpliga områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Detta både för nya bostäder som kan bidra till att upprätthålla serviceunderlaget samt utvecklingen av nya och befintliga verksamheter för friluftslivet och turismen som kan ge positiva sysselsättningseffekter.

De utpekade områdena är vägledande vid efterföljande prövning i det enskilda fallet, dvs. de kan utgöra ett särskilt skäl vid bedömningen av om ett upphävande av eller en dispens från strandskyddet avser ett område som uppfyller kriterierna i 7 kap. 18 e § miljöbalken (MB). Det är först vid prövningen i det enskilda fallet som det på ett rättsligt bindande sätt, med vägledning av tillägget till översiktsplanen, avgörs om den tänkta platsen för en åtgärd uppfyller kriterierna.

Miljöbedömning

Enligt 6 kap. MB ska en myndighet eller kommun som upprättar eller ändrar en plan göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Enligt miljöbedömningsförordningen kan en översiktsplan, och tillägg till den, i princip alltid antas medföra en betydande miljöpåverkan vilket innebär att en strategisk miljöbedömning ska göras.

I miljöbedömningen ska den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra identifieras, beskrivas och bedömas. Rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd ska också identifieras, beskrivas och bedömas.

Syftet med miljöbedömningen är att miljöhänsynen ska integreras i planeringen under hela processen så att en hållbar utveckling främjas. Miljöbedömning är ett samlingsnamn för den arbetsprocess som behövs för att nå syftet och ska omfatta samråd, analyser och dokumentation. Dokumentationen görs i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

AVGRÄNSNING

Avgränsningssamråd

I samband med framtagandet av en MKB ska ett avgränsningssamråd genomföras där omfattningen och detaljeringsgraden avgränsas. Resultatet av avgränsningssamrådet ger ett stöd för att fokusera på de väsentliga aspekterna som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, så att dessa kan ges ett tillräckligt utrymme och fördjupning. Avgränsningssamrådet ska göras med länsstyrelsen och de kommuner och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen.

Avgränsningssamråd för MKB:n genomfördes med Länsstyrelsen i Värmlands län den 30 januari 2019.

Geografisk avgränsning

Den geografiska avgränsningen omfattar primärt Torsby kommun. Den geografiska avgränsningen kan samtidigt variera beroende på olika miljöaspekter och kan därför omfatta både mindre och större geografiska områden än kommunen.

Saklig avgränsning

I MKB:n har en avgränsning gjorts av de miljöaspekter som anses vara av vikt att beakta inom ramen för MKB-arbetet.

Den sakliga avgränsningen omfattar:

- naturmiljö, rekreation och friluftsliv,
- kulturmiljö och landskapsbild,
- transportsystem,
- klimatrelaterade risker, och
- vattenmiljö.

Dessutom bedöms planens påverkan på berörda nationella miljökvalitetsmål.

Tidsmässig avgränsning

Den tidsmässiga avgränsningen motsvarar tidshorisonten för tillägget till översiktsplanen, dvs. fram till år 2030.

Påverkan på vissa miljöaspekter kan dock sträcka sig längre än till tilläggets tidshorisont. I den mån det är möjligt, rimligt och relevant behandlar MKB:n även dessa effekter.

ALTERNATIV

Planförslag

Planförslaget beskriver den sannolika utvecklingen om tillägget till översiktsplanen genomförs.

Syftet med tillägget till översiktsplanen är att peka ut lämpliga områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. De utpekade områdena är vägledande vid efterföljande prövning i det enskilda fallet, dvs. de kan utgöra ett särskilt skäl vid bedömningen av om ett upphävande av eller en dispens från strandskyddet avser ett område som uppfyller kriterierna i 7 kap. 18 e § MB.

Det är först vid prövningen i det enskilda fallet som det på ett rättsligt bindande sätt, med vägledning av tillägget till översiktsplanen, avgörs om den tänkta platsen för en åtgärd uppfyller kriterierna.

Planförslaget omfattar 13 LIS-områden kring sju sjöar och vattendrag. Dessa är Övre och Nedre Brocken, Höljessjön, Klarälven, Rottnan, Rödjan och Övre Fryken.

Behovet av landsbygdsutveckling kan tillgodoses inom flera olika områden kring de utvalda sjöarna och vattendragen, men inverkan på strandskyddet bedöms bli minst inom de föreslagna LIS-områdena. Inom LIS-områdena bedöms åtgärder kunna ske utan att strandskyddets syften åsidosätts. LIS-områdena utgör sammantaget endast en begränsad del av de strandområden inom kommunen som omfattas av strandskydd.

Inom de utpekade områdena bedöms sammanlagt cirka 150 nya bostäder kunna byggas. Vidare bedöms drygt tio nya och befintliga verksamheter för friluftslivet och turismen kunna utvecklas. Kommunen bedömer att dessa åtgärder kan bidra till att långsiktigt upprätthålla serviceunderlaget och ge positiva sysselsättningseffekter i kommunen samt an-

gränsande kommuner.

Metoden för att identifiera lämpliga LIS-områden har skett med utgångspunkt i begreppen landsbygd och landsbygdsutveckling samt Torsby kommuns definition av dessa begrepp. Därefter har ett antal urvalskriterier använts för att identifiera lämpliga områden.

I planförslaget bedöms hela Torsby kommun utgöra landsbygd. Med landsbygdsutveckling avses i planförslaget:

- nya bostäder som kan bidra till att upprätthålla serviceunderlaget, och
- nya och utvecklingen av befintliga verksamheter för friluftslivet och turismen som kan ge positiva sysselsättningseffekter.

För bostäder har urvalskriterier kopplade till avstånd från befintliga vägar, restid till service och bebyggelsestryck legat till grund för urvalet av lämpliga LIS-områden. För verksamheter har urvalskriterier kopplade till avstånd från befintliga verksamheter och områden med goda förutsättningar för nya verksamheter legat till grund för urvalet av lämpliga LIS-områden.

Nollalternativ

Nollalternativet beskriver den sannolika utvecklingen om tillägget till översiktsplanen inte genomförs. Nollalternativet i MKB:n begränsas till den utveckling som gällande översiktsplan, med tillhörande förändringar, och lagakraftvunna detaljplaner medger.

Enligt gällande översiktsplan bör nya bostäder och verksamheter främst lokaliseras till befintlig tätortsbebyggelse och annan bebyggelse samt utpekade utredningsområden. I översiktsplanen finns 15 utpekade utredningsområden. Tio av utredningsområdena är utpekade för både bostäder och verksamheter, medan resterande fem områden enbart är utpekade för verksamheter.

Även i gällande förändringar av översiktsplanen finns områden utpekade för både bostäder och verksamheter. Inom de områden för bostäder och verksamheter som är utpekade inom strandskyddsområden, enligt gällande översiktsplanen med tillhörande förändringar, kan dock nya bostäder och verksamheter troligen inte tillkomma, om inte något annat särskilt skäl enligt MB är tillämpligt.

I gällande detaljplaner kan däremot nya bostäder och verksamheter tillkomma inom strandskyddsområden. Majoriteten av de gällande detaljplanerna är dock redan i dag i stor utsträckning bebyggda inom berörda strandskyddsområden.

Utifrån detta bedöms nollalternativet främst innebära en utveckling där nya bostäder och verksamheter tillkommer utanför strandskyddsområden och att orörda strandskyddsområden i stor utsträckning förblir oexploaterade. Nollalternativet begränsas därför till att omfatta nya bostäder och verksamheter i anslutning till strandskyddsområden.

METOD OCH BEDÖMNINGSGRUNDER

Metod

Konsekvenserna av ett genomförande av planförslaget samt nollalternativet bedöms och redovisas i text. Under varje miljöaspekt redovisas bedömningsgrunder och förutsättningar samt konsekvenser av planförslaget och nollalternativet.

I MKB:n används en bedömningskala för att värdera konsekvenserna.

Bedömnings-skalan bygger på relationen mellan befintliga värden och omfattningen av bedömd miljöpåverkan. Skalan beskriver både positiva och negativa konsekvenser. Med hänsyn till tilläggets översiktliga karaktär kan de direkta konsekvenserna ibland vara svåra att bedöma, därför delas konsekvenserna in i förväntade och möjlighet till positiva konsekvenser samt risk för och förväntade negativa konsekvenser.

Följande konsekvenser används i MKB:n:

- förväntade positiva konsekvenser,
- möjlighet till positiva konsekvenser,
- obetydliga/neutrala konsekvenser,
- risk för negativa konsekvenser, och
- förväntade negativa konsekvenser.

Bedömnings- grunder

Till grund för bedömningen av miljökonsekvenser används bl.a. miljökvalitetsmål, miljömål, fastställda riktvärden och miljökvalitetsnormer samt påverkan på allmänna intressen såsom riksintressen, som är relevanta för ett genomförande av planförslaget och nollalternativet.

För planförslaget finns för respektive miljöaspekt förslag till åtgärder som kan stärka förväntade och möjlighet till positiva konsekvenser samt minska risk för och förväntade negativa konsekvenser. Konsekvenserna av ett genomförande av planförslaget och nollalternativet redovisas även i en samlad bedömning för samtliga miljöaspekter.

MILJÖKONSEKVENSER

Naturmiljö, rekreation och friluftsliv

bedömnings- grunder

Fysisk planering av naturmiljöer samt områden för rekreation och friluftsliv berör de nationella miljökvalitetsmålen *Levande sjöar och vattendrag*, *Myllrande våtmarker*, *Levande skogar*, *Ett rikt odlingslandskap*, *God bebyggd miljö* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Det finns ett antal naturmiljöer samt områden för rekreation och friluftsliv som är upptagna i svensk lagstiftning. Enligt 3 kap. 2-5 §§ MB ska stora opåverkade områden, ekologiskt känsliga områden, åker och skog av nationell betydelse samt fiskevatten skyddas mot påtaglig skada.

Enligt 3 kap. 5-8 §§ och 4 kap. MB kan områden av särskild betydelse ur ett nationellt perspektiv vara av riksintresse. Områden av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra, skada eller motverka dem.

Områden med värden som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras natur- eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet ska, enligt 3 kap. 6 § MB, så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan medföra påtaglig skada. Behovet av grönområden i närheten av tätorter ska särskilt beaktas.

Områden som anges i 4 kap. 2-8 §§ MB är, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena, i sin helhet av riksintresse. Det handlar bl.a. om områden där turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt ska beaktas och är av riksintresse för det rörliga friluftslivet enligt 4 kap. 2 § MB. Vidare berör det bl.a. områden av riksintresse för skyddade vattendrag och Natura 2000-områden.

Skyddade områden regleras även i 7 kap. MB och omfattar bl.a. naturreservat, naturminnen, biotopskyddsområden och strandskydd.

Därutöver finns övriga naturmiljöer samt områden för rekreation och friluftsliv som är av betydelse, men som inte är upptagna i svensk lagstiftning.

För Torsby kommun finns en *naturvårdsplan* som antogs av kommunfullmäktige 2010-03-02. I planen beskrivs kommunens natur, naturvården och värden för friluftslivet och turistnäringen. Hur kommunen ska bedriva sitt naturvårdsarbete tas också upp i planen. Åtgärder för att nå de nationella miljö kvalitetsmålen och regionala miljömålen utgör en del av naturvårdsplanen.

I samband med framtagandet av tillägget har en *översiktlig naturvärdesbedömning* genomförts.

förutsättningar

Torsby kommun utgörs till största del av skog. Drygt 80 procent av markytan inom kommunen är produktiv skogsmark. Skogen är också av stor betydelse för rekreation och friluftsliv.

Bebyggelsen inom kommunen är till största delen koncentrerad till de dalgångar som sträcker sig i nord-sydlig riktning och skiljs åt av höga skogbeväxta bergsmassiv. Andelen jordbruksmark är liten, ca en procent av markytan inom kommunen, och främst koncentrerad till dalgångarna.

Inom kommunen finns närmare ett sju tiotal områden av riksintresse för naturvården. Vidare finns fyra områden av riksintresse för friluftslivet, Branäs, Hovfjället, Klarälvsdalen och Långberget, och ett område av riksintresse för det rörliga friluftslivet, Klarälven.

Dessutom är Klarälven av riksintresse för skyddade vattendrag. Vidare finns ett drygt sextiotal Natura 2000-områden, drygt sjuttio naturreservat, närmare 130 biotopskyddsområden och över 2000 nyckelbiotoper inom kommunen.

planförslaget

För samtliga LIS-områden gäller det generella strandskyddet på 100 meter. Två av LIS-områdena, Klarälvens camping och Badabruk, har tidigare omfattats av ett utvidgat strandskydd. Det utvidgade strandskyddet är dock upphävt av Högsta förvaltningsdomstolen.

Då strandskyddsområden generellt har höga biologiska värden kan en exploatering inom de utpekade LIS-områdena medföra negativ påverkan på den biologiska mångfalden. Kravet på fri passage medför dock att själva området närmast strandlinjen blir fredat från bebyggelse även inom LIS-områdena. Det finns samtidigt en risk att miljöer med höga värden för djur- och växtlivet påverkas indirekt, exempelvis genom att de vattennära lägena medför ökat slitage och nyttjande av den intilliggande naturen.

Majoriteten av LIS-områdena är redan helt eller delvis exploaterade. Inom dessa är allmänhetens tillgång till stränderna begränsad. Fyra LIS-områden, Storskärsudden, Långflon, Branäs och Badabruk, är dock i dag helt oexploaterade. Inom dessa är allmänhetens tillgång till stränderna god. De delar av LIS-områdena som inte är exploaterade består i stor utsträckning av skogsmark, men till viss del även av jordbruksmark.

Fyra LIS-områden, Branäs, Höljes, Klarälvens camping och Värnäs camping, ligger inom Klarälvsdalen-Sunnemodalen som är av riksintresse för naturvården enligt 3 kap. 6 § MB.

Vidare ligger två LIS-områden, Värmlands sjö- och fjällcamping samt The Lodge (f.d. gästgivargården), inom Hovfjällsområdet som är av riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § MB. Inom Klarälvdalen som också är av riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § MB ligger fyra LIS-områden, Branäs, Höljes, Klarälvens camping och Värnäs camping. Även inom Branäs som är av riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § MB ligger ett LIS-område, Branäs.

Fem LIS-områden, Storskärsudden, Branäs, Höljes, Klarälvens camping och Värnäs camping, ligger inom Klarälven som är av riksintresse för det rörliga friluftslivet enligt 4 kap. 2 § MB. Inom Fryksdalen som också av riksintresse för det rörliga friluftslivet enligt 4 kap. 2 § MB ligger två LIS-områden, Badabruk och Torsby camping.

Inom många av LIS-områdena är möjligheterna för rekreation och friluftsliv god. Tillgängligheten och/eller upplevelsevärdena kan komma att öka i vissa områden medan de i andra områden kan bli det motsatta, beroende på platsens förutsättningar.

Fyra LIS-områden, Branäs, Höljes, Klarälvens camping och Värnäs camping, ligger inom Klarälven som är av riksintresse för skyddade vattendrag enligt 4 kap. 6 § MB. Riksintresset innebär dock endast att vattenkraftverk, vattenreglering och vattenöverledning för kraftändamål inte får utföras i Klarälven.

Fyra LIS-områden, Branäs, Höljes, Klarälvens camping och Värnäs camping, ligger inom Natura 2000-områden som är av riksintresse enligt 4 kap. 8 § MB.

Inom LIS-området Klarälvens camping finns ett biotopskyddsområde och nyckelbiotoper. Vidare finns två biotopskyddade objekt inom LIS-området Björkängen Torsby.

LIS-områdena Branäs och Torsby camping berörs av landskapsbildskydd. Dessutom finns en sankmark inom LIS-området Värmlands sjö- och fjällcamping.

Enligt den översiktliga naturvärdesbedömningen finns naturvärden och/eller värdeobjekt inom fem LIS-områden, Värmlands sjö- och fjällcamping, Branäs, Klarälvens camping, Värnäs camping samt Torsby camping. Därutöver finns rödlistade arter enligt artportalen inom 13 LIS-områden, The Lodge (f.d. gästgivargården), Storskärsudden, Branäs, Höljes, Klarälvens camping, Värnäs camping, Lillhem, Björkängen Torsby, Sörmarks camping, Torsby herrgård, Badabruk samt Torsby camping.

Utifrån att samtliga LIS-områden omfattas av strandskydd, påverkas både förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och möjligheten att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Det finns en risk att stränderna inom LIS-områdena tas i anspråk på ett sätt som begränsar allmänhetens tillträde eller åtminstone upplevelsen av områdenas tillgänglighet. Detta är i stor utsträckning beroende på hur den nya bebyggelsen placeras och utformas inom LIS-områdena. Samtidigt påvisar den översiktliga naturvärdesbedömningen inga större naturvärden eller värdeobjekt inom de utpekade LIS-områdena.

Två LIS-områden, Klarälvens camping och Badabruk, har dock omfattats av utvidgat strandskydd. Flera LIS-områden ligger dessutom inom ett område av riksintresse för naturvärden och Natura 2000-områden. Vidare finns naturvärden och/eller värdeobjekt inom flera av LIS-

områdena. Dessutom är fyra LIS-områden helt oexploaterade.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära **risk för negativa konsekvenser** för naturmiljö. För rekreation och friluftsliv bedöms planförslaget sammantaget innebära **obetydliga/neutrala konsekvenser**. För vissa LIS-områden, främst utpekade för verksamheter, bedöms planförslaget till och med kunna innebära **möjlighet till positiva konsekvenser** där berörda riksintressen för friluftslivet och det rörliga friluftslivet kan stärkas ytterligare.

nollalternativet

En utveckling enligt nollalternativet innebär att nya bostäder och verksamheter främst lokaliseras till utpekade områden i gällande översiktsplan med tillhörande förändringar samt gällande detaljplaner. Samtidigt kan ny bebyggelse, enligt nollalternativet, bli mer spridd inom kommunen och även lokaliseras utanför utpekade områden i gällande översiktsplan med tillhörande förändringar.

Ny bebyggelse utanför bl.a. befintlig tätortsbebyggelse och utpekade utredningsområden kan medföra stora konsekvenser för naturmiljöer samt områden för rekreation och friluftsliv. Exempelvis kan stora opåverkade områden och ekologiskt känsliga områden fragmenteras. Vidare kan både skogs- och jordbruksmark tas i anspråk. Konsekvenserna bedöms dock inte bli stora, eftersom det i stor utsträckning finns ersättningsmiljöer.

Dessutom innebär nollalternativet att färre strandskyddsområden tas i anspråk, vilket är positivt för både allmänheten tillgång samt djur- och växtlivet.

Sammantaget bedöms nollalternativet innebära **risk för negativa konsekvenser** för naturmiljö, rekreation och friluftsliv.

samlad bedömning

Utifrån ovanstående bedöms planförslaget innebära färre negativa konsekvenser för naturmiljö, rekreation och friluftsliv jämfört med en spridd och okontrollerad utveckling som riskerar att ske vid nollalternativet.

förslag till åtgärder

- LIS-områdena inom området av riksintresse för naturvården bör ses över, framförallt LIS-området Branäs som i dag är helt oexploaterat.
- För de LIS-områden som ligger inom något eller några riksintressen bör planförslaget förtydligas avseende hur riksintressena ska tillgodoses.
- Jordbruksmarken bör utgå ur LIS-områdena.
- Områden som är naturvärdesklassade enligt den översiktliga naturvärdesbedömningen bör utgå ur LIS-områdena.

Kulturmiljö och landskapsbild

bedömningsgrunder

Fysisk planering av kulturmiljöer berör de nationella miljökvalitetsmålen *Levande skogar* och *God bebyggd miljö*.

Det finns ett antal kulturmiljöer som är upptagna i svensk lagstiftning. Enligt 1 kap. 1 § MB ska bl.a. värdefulla kulturmiljöer skyddas och vårdas. Vidare ska mark, vatten och fysisk miljö i övrigt användas så att bl.a. en från kulturell synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas.

Enligt 3 kap. 5-8 §§ och 4 kap. MB kan områden av särskild betydelse ur ett nationellt perspektiv vara av riksintresse. Områden av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra, skada eller motverka dem.

Områden med värden som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras natur- eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet ska, enligt 3 kap. 6 § MB, så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan medföra påtaglig skada. Behovet av grönområden i närheten av tätorter ska särskilt beaktas.

Skyddade områden regleras även i kulturmiljölagen (KML) och omfattar bl.a. fornminnen, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen.

Därutöver finns övriga kulturmiljöer som är av betydelse, men som inte är upptagna i svensk lagstiftning.

Landskapsbildsskydd är en äldre form av naturskydd som tillkom för att kunna ingripa mot sådant som kan uppfattas som förfulande i landskapet. Skyddet härstammar från naturvårdslagen. Även om begreppet inte längre finns i dagens lagstiftning, MB, gäller fortfarande bestämmelserna om landskapsbildsskydd. Inom dessa områden får vissa åtgärder inte genomföras utan tillstånd från länsstyrelsen. Vilka åtgärder det innefattar varierar från område till område. Landskapsbildsskydd håller successivt på att ersättas med andra skyddsformer.

Länsstyrelsen i Värmlands län har i sitt kulturmiljöprogram från år 1989, *Ditt Värmland*, uppmärksammat kulturhistoriskt värdefulla områden i länet.

I rapporten *Skansar i Värmland*, framtagen av Länsstyrelsen i Värmlands län, Värmlands museum och Fortifikationsverket år 1999, uppmärksammas befästningsanläggningar byggda mellan 1940-1945 i länet.

Inom begränsade områden som inte har detaljplan kan kommunen upprätta områdesbestämmelser, exempelvis för att skydda värdefulla kulturmiljöer.

förutsättningar

I och med att Torsby kommun är en skogskommun har det präglat utvecklingen av bebyggelse och kultur inom kommunen. Spår finns bl.a. av tidigare flottningsverksamhet. Finnskogen och den skogsfinska kulturen är också en viktig del av kommunens kulturarv, vilken lyfts fram på Torsby Finnskogscentrum.

Inom kommunen finns fem områden av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § MB. Dessa är Juhola, Kårebolssättern, Likenäs-Transtrand och två områden vid Ritamáki-Kvarntorp.

Vidare finns bl.a. omkring 1000 fornlämningar, fem byggnadsminnen, nio kyrkliga kulturminnen, sju områden med landskapsbildsskydd, ett flertal kulturhistoriskt värdefulla områden i länsstyrelsens kulturmiljöprogram och ett antal skansar samt åtta områdesbestämmelser inom kommunen.

planförslaget

Inom tre LIS-områden, Lillhem, Björkängen Torsby och Torsby herrgård, finns fornlämningar. Vidare finns det fornlämningar i anslutning till ett LIS-område, Badabruk.

Två LIS-områden, Höljes och Lillhem, ligger i närheten av kyrkliga kulturminnen.

Två LIS-områden, Branäs och Torsby camping, ligger i anslutning till

områden med landskapsbildsskydd. Ny bebyggelse har dock alltid påverkan på landskapsbilden, även utanför områden med landskapsbildsskydd. Inom och i närheten av de LIS-områden som är delvis exploaterade eller helt oexploaterade, kan påverkan på landskapsbilden bli betydande. Förändringen kan dessutom upplevas som negativ av boende och verksamma i närheten av LIS-områdena. Inom de LIS-områden som är utpekade för verksamheter bör dock påverkan på landskapsbilden kunna bli mindre.

Därutöver ingår fyra LIS-områden, The Lodge (f.d. gästgivargården), Höljes, Björkängen Torsby och Torsby herrgård, helt eller delvis i kulturhistoriskt värdefulla områden i länsstyrelsens kulturmiljöprogram. Vidare ligger två LIS-områden, Lillhem och Badabruk, i närheten av sådana kulturhistoriskt värdefulla områden.

Inom LIS-området The Lodge (f.d. gästgivargården) finns även en skanslämning från beredskapstiden. Vidare finns ett skansområde i närheten av LIS-området Värnäs camping.

Två LIS-områden, Höljes och Lillhem, omfattas delvis av områdesbestämmelser. Områdesbestämmelserna syftar i båda fallen till att bevara de kulturmiljöer och kulturvärden som finns kring Norra Finnskoga kyrka samt Lekvattnets kyrka.

Inom de utpekade LIS-områdena kan vissa kulturmiljöer och kulturvärden komma att försvagas och landskapsbilden påverkas negativt. Antalet kulturmiljöer och kulturvärden är dock få inom och i anslutning till LIS-områdena. Ny bebyggelse inom LIS-områdena bör därför i stor utsträckning kunna tillkomma utan att dessa värden påverkas negativt. Detta är dock i stor utsträckning beroende på hur den nya bebyggelsen placeras och utformas inom LIS-områdena.

Kommunen har i den efterföljande planläggningen, lovgivningen och tillståndsprövningen möjlighet att ta hänsyn till dessa värden och på så vis minska konsekvenserna. Det är positivt att landskapsbilden och berörda kulturmiljöer beskrivs i planförslaget för respektive LIS-område. Detta ger god vägledning och en grund för vilken hänsyn som behöver tas vid ett genomförande av tillägget.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära **obetydliga/neutrala konsekvenser** för kulturmiljö. För landskapsbild bedöms planförslaget sammantaget innebära **risk för negativa konsekvenser**.

nollalternativet

En utveckling enligt nollalternativet innebär att nya bostäder och verksamheter främst lokaliseras till utpekade områden i gällande översiktsplan med tillhörande förändringar samt gällande detaljplaner. Samtidigt kan ny bebyggelse, enligt nollalternativet, bli mer spridd inom kommunen och även lokaliseras utanför utpekade områden i gällande översiktsplan med tillhörande förändringar.

Ny bebyggelse utanför bl.a. befintlig tätortsbebyggelse och utpekade utredningsområden kan medföra stora konsekvenser för kulturmiljön och landskapsbilden. Exempelvis kan värdefulla kulturmiljöer fragmenteras. Vidare kan både kulturmiljöer och landskapsbilden påverkas mer negativt, då värdena ska bedömas i det enskilda fallet istället för samlat. Detta kan medföra att det blir svårt att få ett helhetsperspektiv på kulturmiljön och landskapsbilden inom kommunen.

Samtidigt kan en utbyggnad enligt nollalternativet innebära att det sker i en mindre skala och därmed inte påverkar landskapsbilden i så stor ut-

sträckning. Dessutom innebär nollalternativet att kulturmiljöer inom kommunen ska skyddas och bevaras till kommande generationer samt att sådana ska identifieras och åtgärdsprogram upprättas.

Sammantaget bedöms nollalternativet innebära **risk för negativa konsekvenser** för kulturmiljö och landskapsbild.

samlad bedömning

Utifrån ovanstående bedöms planförslaget innebära färre negativa konsekvenser för kulturmiljö och landskapsbild jämfört med en spridd och okontrollerad utveckling som riskerar att ske vid nollalternativet.

förslag till åtgärder

- För de LIS-områden som berörs av fornlämningar, kyrkliga kulturminnen, områden med landskapsbildsskydd, kulturhistoriskt värdefulla områden i länsstyrelsens kulturmiljöprogram och skansar bör planförslaget förtydligas avseende hur hänsyn bör tas till dem.

Transport-system

bedömningsgrunder

De nationella miljö kvalitetsmålen *Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning* och *God bebyggd miljö* berör transportsystem.

Enligt 2 kap. 5 § PBL ska bebyggelse vid planläggning bl.a. lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till människors hälsa och säkerhet, möjligheterna att ordna trafik samt möjligheterna att förebygga bullerstörningar.

Enligt 3 kap. 5-8 §§ och 4 kap. MB kan områden av särskild betydelse ur ett nationellt perspektiv vara av riksintresse. Områden av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra, skada eller motverka dem.

Mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för bl.a. anläggningar för kommunikationer ska, enligt 3 kap. 8 § MB, så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar.

Den tillståndspliktiga zonen sträcker sig generellt 12 meter från den allmänna vägens vägområde. Utmed de flesta större vägar har zonen utökats efter beslut av länsstyrelsen.

I *Förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader*, 2015:216, finns bestämmelser om riktvärden för buller från spår- och vägtrafik vid bostadsbyggnader. Förordningen reglerar utomhusmiljöer. Inomhusmiljöer för bostäder regleras i *Boverkets byggregler* (BBR).

Regeringen fastställde den 31 maj 2018 en *Nationell plan för transportsystemet* för åren 2018-2029. Utgångspunkten för planen är det övergripande transportpolitiska målet som ska säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Det övergripande målet kompletteras av två andra mål, funktionsmålet och hänsynsmålet.

För regionen finns en *Regional transportplan* för åren 2018-2029.

För transporter av farligt gods på väg har länsstyrelsen rekommenderat särskilda s.k. transportvägar. I rapporten *Farligt gods - riskhantering i fysisk planering*, framtagen av Länsstyrelsen i Dalarnas län, föreslås en zonindelning som underlag för riskbedömning inom ett avstånd av 150 meter från transportleden. Zonerna har inga fasta gränser utan riskbilden

för det aktuella området är avgörande för bedömning av lämpligt avstånd. Persontäthet och exploateringsgrad är exempel på faktorer som påverkar risknivån. En lämplig lokalisering innebär också att hänsyn tas till platsens unika förhållanden såsom topografi, meteorologi, bebyggelsens placering inom området samt dess yttre och inre utformning.

I rapporten anges riktvärden för olika typer av markanvändning som skyddsavstånd till transportleder för farligt gods, inom ett område av 150 meter från transportleden.

förutsättningar

Det regionala vägnätet inom Torsby kommun består i huvudsak av europaväg 16, europaväg 45 och riksväg 62. Dessa vägar är tillsammans med Fryksdalsbanan av mycket stor betydelse för kommunikationer till, från och inom kommunen.

Inom kommunen finns fyra områden av riksintresse för anläggningar för kommunikationer enligt 3 kap. 8 § MB. Dessa är europaväg 16, europaväg 45, riksväg 62 och Fryksdalsbanan med Torsby järnvägsstation.

I Torsby kommun gäller utökad tillståndspliktig zon på 30 meter från vägområdet utmed europaväg 45 och riksväg 62.

Primära transportvägar för farligt gods genom kommunen är europaväg 45 och riksväg 62. Vidare transporteras farligt gods via järnväg på Fryksdalsbanan.

planförslaget

Sju LIS-områden, The Lodge (f.d. gästgivargården), Storskärsudden, Höljes, Klarälvens camping, Värnäs camping, Lillhem och Björkängen Torsby, ligger i närheten av en eller flera vägar som är av riksintresse för anläggningar för kommunikationer enligt 3 kap. 8 § MB.

Vidare ligger två LIS-områden, Björkängen Torsby och Badabruk, i närheten av Fryksdalsbanan som också är av riksintresse för anläggningar för kommunikationer enligt 3 kap. 8 § MB.

Dessutom ligger fyra LIS-områden, The Lodge (f.d. gästgivargården), Klarälvens camping, Björkängen Torsby och Badabruk, inom 150 meter från primär transportväg för farligt gods och/eller Fryksdalsbanan.

Därutöver ligger fyra LIS-områden, The Lodge (f.d. gästgivargården), Storskärsudden, Klarälvens camping och Värnäs camping, inom utökad tillståndspliktig zon. Vidare ligger flera andra LIS-områden inom den generella tillståndspliktiga zonen.

De LIS-områden som ligger i närheten av större vägar och Fryksdalsbanan är även utsatta för trafikbuller och vibrationer.

En utveckling enligt planförslaget innebär att trafikmängden troligtvis kommer att öka inom kommunen och majoriteten av trafiken antagligen kommer att ske med personbil. Detta medför i sig ett ökat utsläpp av växthusgaser. Samtidigt kan en utveckling enligt planförslaget på sikt innebära ett ökat underlag för kollektivtrafik.

Det är positivt att utpekade LIS-områden ligger i närheten av befintligt vägnät, då endast mindre utbyggnader av vägnätet behövs till LIS-områdena.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära **förväntade negativa konsekvenser** för transportsystem.

nollalternativet

En utveckling enligt nollalternativet innebär att nya bostäder och verksamheter främst lokaliseras till utpekade områden i gällande översiktsplan med tillhörande förändringar samt gällande detaljplaner. Samtidigt kan ny bebyggelse, enligt nollalternativet, bli mer spridd inom kommunen och även lokaliseras utanför utpekade områden i gällande översiktsplan med tillhörande förändringar.

Ny bebyggelse utanför bl.a. befintlig tätortsbebyggelse och utpekade utredningsområden kan medföra att vägnätet behöver byggas ut i större omfattning. Vidare kan riksintressen för anläggningar för kommunikationer och den tillståndspliktiga zonen påverkas mer negativt, då värdena ska bedömas i det enskilda fallet istället för samlat. Dessutom kan ny bebyggelse i större omfattning bli utsatta för trafikbuller och vibrationer. Detta kan medföra att det blir svårt att få ett helhetsperspektiv på transportsystemet inom kommunen.

Samtidigt kan en utbyggnad enligt nollalternativet innebära att det sker i en mindre skala och därmed inte påverkar transportsystemet i så stor utsträckning. Dessutom innebär nollalternativet bl.a. att framkomligheten och trafiksäkerheten förbättras på europaväg 45, riksväg 62 och Fryksdalsbanan, att ny bebyggelse inte tillkommer inom den tillståndspliktiga zonen samt att ny bebyggelse i närheten av transportleder för farligt gods ska riskbedömas.

Sammantaget bedöms nollalternativet innebära **förväntade negativa konsekvenser** för transportsystem.

samlad bedömning

Utifrån ovanstående bedöms planförslaget och nollalternativet innebära likvärdiga negativa konsekvenser för transportsystem.

förslag till åtgärder

- För de LIS-områden som ligger i närheten av något eller några riksintressen bör planförslaget förtydligas avseende hur riksintressena ska tillgodoseas.
- För LIS-områdena Björkängen Torsby och Badabruk, vilka ligger inom 150 meter från någon eller några transportleder för farligt gods, bör planförslaget förtydligas avseende hur hänsyn bör tas till detta.
- För de LIS-områden som ligger inom tillståndspliktig zon bör planförslaget förtydligas avseende hur hänsyn bör tas till detta.

Klimatrelaterade risker

bedömningsgrunder

De nationella miljö kvalitetsmålen *Begränsad klimatpåverkan* och *God bebyggd miljö* berör klimatrelaterade risker.

Enligt 2 kap. 5 § PBL ska bebyggelse vid planläggning bl.a. lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till människors hälsa och säkerhet samt risken för olyckor, översvämning och erosion.

Enligt 1 kap. 1 § MB ska bl.a. människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan. Vidare ska mark, vatten och fysisk miljö i övrigt användas så att bl.a. en från samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hus hållning tryggas.

Människan påverkar atmosfären genom utsläpp av olika växthusgaser som påverkar jordens klimat. Klimatet håller på att förändras, vilket påverkar och kommer att påverka oss på flera olika sätt. Framförallt kommer klimatförändringarna att innebära höjda temperaturer och mer vatten i form av ökad nederbörd. En ökad frekvens av extrema väderhändelser såsom värmeböljor och skyfall är också att vänta.

Ett varmare klimat innebär ett minskat behov av energi för uppvärmning samtidigt som kraven ökar på kylning av arbetslokaler, skolor och bostäder. Ett våtare klimat kommer innebära utmaningar, där bl.a. stigande havsnivåer och förhöjda utflöden i landets vattendrag måste hanteras. Dessa förhållanden kan i sin tur bidra till ökade risker för stora mängder dagvatten, erosion, ras och skred.

I Sverige orsakas översvämningar främst av stor vattentillförsel till sjöar och vattendrag på grund av kraftiga regn eller snösmältning. Myndigheten för samhällskydd och beredskap (MSB) ansvarar för att förse landets länsstyrelser och kommuner med översvämningsskarteringar över områden med betydande översvämningrisk som kan översvämmas utmed landets vattendrag, sjöar och kustområden, enligt översvämningdirektivet och översvämningförordningen.

Dessutom har Svenska kraftnät tagit fram översiktliga översvämningsskarteringar vid eventuella dammhaverier.

Ras och skred är exempel på snabba rörelser i jordtäcknet eller i berg. Skred är när en sammanhängande jordmassa kommer i rörelse, oftast i finkorniga ler- och siltjordar, medan ras består av block, stenar, grus- och sandpartiklar som rör sig fritt. Sveriges geologiska undersökning (SGU) har tagit fram en översiktlig analys över områden med förutsättningar för skred i finkorniga jordarter, s.k. aktsamhetsområden. Analysen omfattar främst områden med silt och lera.

Länsstyrelsernas gemensamma rapport *Klimatanpassning i fysisk planering – vägledning från länsstyrelserna* och rapporten *Rekommendationer för hantering av översvämning till följd av skyfall*, framtagen av länsstyrelserna i Stockholms och Västra Götalands län, är viktiga underlag som berör klimatrelaterade risker.

förutsättningar

I Torsby kommun finns två översvämningsskarteringar framtagna av MSB, den ena för Norsälven från år 2015 och den andra för Klarälven från år 2016. Översvämningsskarteringarna visar de områden som hotas av översvämning när vattenflödena uppnår en viss nivå. Skarteringarna visar vattnets utbredning för tre olika flöden, ett 100-årsflöde, ett 200-årsflöde och ett beräknat högsta flöde (BHF). 100- och 200-årsflödena har klimatanpassats för att motsvara förväntade flöden med samma återkomsttid år 2100.

Vidare finns en översiktlig översvämningsskartering för Klarälven från år 2015 vid eventuella dammhaverier.

Enligt den översiktliga analysen över områden med förutsättningar för skred i finkorniga jordarter finns s.k. aktsamhetsområden främst längs Klarälven samt några av de södra sjöarna och vattendragen inom kommunen.

planförslaget

Åtta LIS-områden, Branäs, Höljes, Klarälvens camping, Värnäs camping, Björkängen Torsby, Torsby herrgård, Badabruk och Torsby camping, ligger inom riskområde för höga vattenstånd. Av dessa ligger fyra LIS-

områden, Branäs, Höljes, Klarälvens camping och Värnäs camping, även inom riskområde för höga vattenstånd vid eventuella dammhaverier i Klarälven.

Vidare ligger tio LIS-områden, Värmlands sjö- och fjällcamping, The Lodge (f.d. gästgivargården), Branäs, Höljes, Klarälvens camping, Värnäs camping, Lillhem, Sörmarks camping, Torsby herrgård och Torsby camping, inom s.k. aktsamhetsområden.

Inom de utpekade LIS-områdena behöver dock inte ny bebyggelse nödvändigtvis vara olämplig, eftersom åtgärder kan vidtas. De klimatrelaterade riskerna innebära samtidigt att ny bebyggelse troligtvis fördras. Detta är dock i stor utsträckning beroende på hur den nya bebyggelsen placeras och utformas inom LIS-områdena.

Kommunen har i den efterföljande planläggningen, lovgivningen och tillståndsprövningen möjlighet att ta hänsyn till dessa risker och på så vis minska konsekvenserna. Det är positivt att de klimatrelaterade riskerna beskrivs i planförslaget för respektive LIS-område. Detta ger god vägledning och en grund för vilken hänsyn som behöver tas vid ett genomförande av tillägget.

Stora delar av vissa LIS-områden, såsom Branäs, Klarälvens camping och Värnäs camping, omfattas dock av risk för höga vattenstånd redan vid ett 100- eller ett 200-årsflöde. Vidare saknas översiktlig översvämningskartering för flera LIS-områden.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära **risk för negativa konsekvenser** för klimatrelaterade risker.

nollalternativet

En utveckling enligt nollalternativet innebär att nya bostäder och verksamheter främst lokaliseras till utpekade områden i gällande översiktsplan med tillhörande förändringar samt gällande detaljplaner. Samtidigt kan ny bebyggelse, enligt nollalternativet, bli mer spridd inom kommunen och även lokaliseras utanför utpekade områden i gällande översiktsplan med tillhörande förändringar.

Ny bebyggelse utanför bl.a. befintlig tätortsbebyggelse och utpekade utredningsområden kan medföra att klimatrelaterade risker påverkas mer negativt, då dessa ska bedömas i det enskilda fallet istället för samlat. Detta kan medföra att det blir svårt att få ett helhetsperspektiv på de klimatrelaterade riskerna inom kommunen.

Samtidigt kan en utbyggnad enligt nollalternativet innebära att det sker i en mindre skala, då bl.a. färre strandskyddsområden tas i anspråk, och därmed kan konsekvenserna bli mindre. Detta är positivt med hänsyn till klimatrelaterade risker. Dessutom innebär nollalternativet bl.a. att ingen bebyggelse eller vägar ska tillkomma inom områden som hotas av ett 100-årsflöde, med undantag för byggnader såsom garage och uthus.

Sammantaget bedöms nollalternativet innebära **obetydliga/neutrala konsekvenser** för klimatrelaterade risker.

samlad bedömning

Utifrån ovanstående bedöms planförslaget innebära fler negativa konsekvenser för klimatrelaterade risker jämfört med nollalternativet.

förslag till åtgärder

- För de LIS-områden som ligger inom riskområde för höga vattenstånd bör planförslaget förtydligas avseende hur hänsyn bör tas till detta. Exempelvis kan en lägsta nivå på färdigt golvsänges anges.

- För de LIS-områden som det saknas översiktliga översvämningsskarteringar för bör detta tas fram.

Vattenmiljö

bedömningsgrunder

Den fysiska planeringen av vattenmiljöer berör de nationella miljökvalitetsmålen *Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag* samt *Grundvatten av god kvalitet*.

Områden som anges i 4 kap. 2-8 §§ MB är, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena, i sin helhet av riksintresse. Det handlar bl.a. om områden av riksintresse för skyddade vattendrag.

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel som regleras med stöd av 5 kap. MB och beslutas av regeringen. De anger den lägsta godtagbara miljökvalitet som människan eller miljön kan anses tåla.

Inom ramen för vattendirektivet behandlas alla yt- och grundvatten samt deras vattenstatus. Vattenförvaltningen genomför en gång per sexårig förvaltningscykel en klassning av alla sjöar och vattendrags ekologiska och kemiska status samt alla grundvattenförekomsternas kemiska och kvantitativa status. För varje förvaltningscykel fastställs miljökvalitetsnormer som anger den status som ska uppnås i slutet av förvaltningscykeln. Utgångspunkten är att alla vattenförekomster ska uppnå god status och att statusen inte får försämrats till år 2021, då nuvarande förvaltningscykel avslutas.

Naturvårdsverkets har i sin förteckning pekat ut de fisk- och musselvatten som ska skyddas och som även omfattas av MKN.

Enligt 7 kap. 21 § MB kan grund- och ytvattentillgångar, som utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt, skyddas genom att förklaras som vattenskyddsområden

Övergödning orsakas av för höga halter av kväve och fosfor i mark eller vatten. Dessa näringsämnen kan hamna i miljön via utsläpp till luft av exempelvis kväveoxider från biltrafik, sjöfart och kraftverk. Andra orsaker till övergödning är läckage från jordbruket samt utsläpp från avloppsreningsverk och industrier. Ämnena förs i sin tur med vattendrag till sjöar och hav. Övergödning leder till syrebrist, igenväxning, algbloomning och ofta även till minskad biologisk mångfald.

Mark, grundvatten, sjöar och vattendrag blir försurade om de utsätts för ett stort nedfall av svavel- och kväveoxider eller ammoniak utan att samtidigt ha tillräckligt stor naturlig förmåga att neutralisera de syror som bildas. Försurningen påverkar den biologiska mångfalden, främst i sjöar och vattendrag. Försurande ämnen skadar även olika material vilket kan leda till skador på exempelvis byggnader, konstverk och fornlämningar. Förutom skador på material kan människors hälsa påverkas genom att skadliga metaller kommer i omlopp via till exempel grundvattnet.

Naturvårdsverket, Fiskeriverket och Riksantikvarieämbetet gjorde tillsammans med länsstyrelserna år 2005 en sammanställning över områden med Sveriges mest värdefulla sötvattenmiljöer, som en del i det nationella miljömålet *Levande sjöar och vattendrag*. Syftet med sammanställningen är att erhålla underlag för arbete med skydd och restaurering av dessa. Vattenområdena kan klassificeras som värdefulla utifrån natur, fiske eller kultur.

förutsättningar

Flera av vattendragen i Torsby kommun är påverkade av tidigare flottning och vattenkraftsutbyggnad. I kommunen är Klarälven av riksintresse för skyddade vattendrag.

Sjöar och vattendrag i kommunen uppnår i dag överlag god till måttlig ekologisk status, men några enstaka vattendrag och ca ett tiotal sjöar uppnår i dagsläget otillfredsställande ekologisk status. Vidare uppnår ett vattendrag, Kölan, i dagsläget dålig ekologisk status. Vad det gäller den kemiska statusen uppnår inga sjöar eller vattendrag i kommunen god kemisk status. Detta beror på att gränsvärdet för kvicksilver, vilket i nuläget överskrids i alla ytvattenförekomster i landet. Den kemiska och kvantitativa statusen är däremot god i samtliga grundvatten i kommunen, förutom i Höljes som i dagsläget uppnår otillfredsställande kemisk grundvattenstatus.

Inom kommunen ingår Klarälven med biflödena Höljan och Femtån i Naturvårdsverkets förteckning över fisk- och musselvatten som ska skyddas.

Sammanlagt finns tolv vattenskyddsområden inom kommunen.

Inga av sjöarna och vattendragen inom kommunen har problem med övergödning. Däremot har ett stort antal sjöar och vattendrag inom kommunen problem med försurning.

Inom kommunen finns övervägande svårvittrade bergarter och jordarter med låg mullhalt, vilket innebär låg buffringsförmåga och därmed låg tålighet mot försurning. För att mildra skadeverkningarna kalkas många sjöar, våtmarker och vattendrag.

Totalt finns tolv värdefulla vattenområden inom kommunen, nio för natur och tre för fiske.

planförslaget

Fyra LIS-områden, Branäs, Höljes, Klarälvens camping och Värnäs camping, ligger inom Klarälven som är av riksintresse för skyddade vattendrag enligt 4 kap. 6 § MB. Riksintresset innebär dock endast att vattenkraftverk, vattenreglering och vattenöverledning för kraftändamål inte får utföras i Klarälven.

Vid tio LIS-områden, Storskärsudden, Branäs, Höljes, Klarälvens camping, Värnäs camping, Björkängen Torsby, Sörmarks camping, Torsby herrgård, Badabruk och Torsby camping, finns sjöar och/eller vattendrag som i dagsläget inte uppnår god ekologisk status. Vidare finns det vid ett LIS-område, Höljes, en grundvattenförekomst som har otillfredsställande kemisk status.

Fyra LIS-områden, Branäs, Höljes, Klarälvens camping och Värnäs camping, ligger längs Klarälven som ingår i Naturvårdsverkets förteckning över fisk- och musselvatten som ska skyddas. Klarälven är utpekad som fiskvatten. Vidare ligger ett LIS-område, Lillhem, inom ett vattenskyddsområde.

Vid sju LIS-områden, Värmlands sjö- och fjällcamping, The Lodge (f.d. gästgivargården), Björkängen Torsby, Sörmarks camping, Torsby herrgård, Badabruk och Torsby camping, finns sjöar och/eller vattendrag som har problem med försurning.

Sex LIS-områden, Branäs, Höljes, Klarälvens camping, Värnäs camping, Badabruk och Torsby camping, ligger delvis inom något eller några värdefulla vattenområden.

För sju LIS-områden, Branäs, Höljes, Klarälvens camping, Värnäs camping, Lillhem, Björkängen Torsby och Torsby herrgård, finns det eller går det enligt planförslaget att ansluta till de kommunala ledningsnäten för vattenförsörjning och spillvatten.

För resterande sex LIS-områden, Värmlands sjö- och fjällcamping, The Lodge (f.d. gästgivargården), Storskärsudden, Sörmarks camping, Badabruk och Torsby camping, är dock anslutning till de kommunala ledningsnäten för vattenförsörjning och spillvatten inte aktuellt. För tre av dessa LIS-områden, Storskärsudden, Badabruk och Torsby camping, finns eller föreslås gemensamma lösningar för detta. För resterande LIS-områden, Värmlands sjö- och fjällcamping, The Lodge (f.d. gästgivargården) och Sörmarks camping, framgår däremot inte hur vattenförsörjning och spillvatten ska lösas.

Ny bebyggelse inom LIS-områdena innebär en ökad belastning på berörda sjöar och vattendrag. Då ny bebyggelse bl.a. medför behov av lösningar för vattenförsörjning och spillvatten, hantering av dagvatten och en ökad trafikmängd kan en exploatering inom de utpekade LIS-områdena medföra negativ påverkan på vattenmiljön. Det handlar bl.a. om möjligheten att följa gällande miljö kvalitetsnormer, inte påverka vattenskyddsområden och inte medföra ytterligare försurning.

Då ny bebyggelse inom LIS-områdena medför fler hårdgjorda ytor handlar det även om att kunna omhänderta och fördröja dagvatten, så att inte avrinningen till berörda sjöar och vattendrag blir för snabb och för stor.

Inom de utpekade LIS-områdena behöver dock inte ny bebyggelse nödvändigtvis vara olämplig, eftersom åtgärder kan vidtas. Detta är dock i stor utsträckning beroende på hur den nya bebyggelsen placeras och utformas samt hur vattenförsörjning, spillvatten och dagvatten löses inom LIS-områdena. De negativa konsekvenserna som den ökade belastningen medför kan även till viss del vägas upp av att exploateringen kan genomföra mer samlat.

Vid exploatering inom LIS-områdena följer troligen önskemål om att nyttja vattenmiljöerna för bad- och båtliv. Att möjliggöra detta är positivt för friluftslivet. Att anlägga bryggor inom LIS-områdena kan dock påverka vattenmiljön. Bryggor bör därför anläggas gemensamt, för att minska påverkan på vattenmiljön.

Kommunen har i den efterföljande planläggningen, lovgivningen och tillståndsprovningen möjlighet att ta hänsyn till vattenmiljön och på så vis minska konsekvenserna. Det är positivt att vattenmiljön beskrivs i planförslaget för respektive LIS-område. Detta ger god vägledning och en grund för vilken hänsyn som behöver tas vid ett genomförande av tillägget.

Flera LIS-områden ligger dock bl.a. vid sjöar och/eller vattendrag som i dagsläget inte uppnår god ekologisk status samt sjöar och/eller vattendrag som har problem med försurning. Vidare framgår inte hur vattenförsörjning och spillvatten ska lösas för tre LIS-områden.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära **risk för negativa konsekvenser** för vattenmiljö.

nollalternativet

En utveckling enligt nollalternativet innebär att nya bostäder och verksamheter främst lokaliseras till utpekade områden i gällande översiktsplan med tillhörande förändringar samt gällande detaljplaner. Samtidigt

kan ny bebyggelse, enligt nollalternativet, bli mer spridd inom kommunen och även lokaliseras utanför utpekade områden i gällande översiktsplan med tillhörande förändringar.

Ny bebyggelse utanför bl.a. befintlig tätortsbebyggelse och utpekade utredningsområden kan medföra stora konsekvenser för vattenmiljön. Exempelvis kan ny bebyggelse i större utsträckning tillkomma utanför områden som kan anslutas till de kommunala ledningsnäten för vattenförsörjning och spillvatten. Detta medför troligen att fler enskilda anläggningar kommer att anläggas inom kommunen. Vidare kan fler sjöar och vattendrag som i dagsläget inte uppnår god ekologisk status, grundvattenförekomster, vattenskyddsområden samt sjöar och vattendrag som har problem med försurning påverkas mer negativt. Detta då dessa ska bedömas i det enskilda fallet istället för samlat. Detta kan medföra att det blir svårt att få ett helhetsperspektiv på vattenmiljön inom kommunen.

Samtidigt kan en utbyggnad enligt nollalternativet innebära att det sker i en mindre skala, då bl.a. färre strandskyddsområden tas i anspråk, och därmed kan konsekvenserna bli mindre. Detta är positivt med hänsyn till vattenmiljön.

Sammantaget bedöms nollalternativet innebära **risk för negativa konsekvenser** för vattenmiljö.

samlad bedömning

Utifrån ovanstående bedöms planförslaget och nollalternativet innebära likvärdiga negativa konsekvenser för vattenmiljö.

förslag till åtgärder

- För de LIS-områden som det inte framgår hur vattenförsörjning och spillvatten ska lösas bör planförslaget förtydligas avseende detta.
- För samtliga LIS-områden bör planförslaget förtydligas avseende hur dagvatten ska hanteras.
- För samtliga LIS-områden bör planförslaget kompletteras med att bryggor bör anläggas gemensamt.

SAMLAD BEDÖMNING

Sammanställningen av miljökonsekvenserna av planförslaget och nollalternativet redovisas i tabellen nedan.

<i>Alternativ</i>	<i>Naturmiljö, rekreation och friluftsliv</i>	<i>Kulturmiljö och landskapsbild</i>	<i>Transport-system</i>	<i>Klimatrelaterade risker</i>	<i>Vattenmiljö</i>
Planförslaget					
Nollalternativet					

Tabellen visar att konsekvenserna av ett genomförande av planförslaget jämfört med ett genomförande av nollalternativet bedöms mer positiva för naturmiljö, rekreation och friluftsliv. Det samma gäller för kulturmiljö och landskapsbild.

Gällande klimatrelaterade risker bedöms konsekvenserna av ett genomförande av planförslaget mer negativt jämfört med ett genomförande av nollalternativet.

Angående både transportsystem och vattenmiljö bedöms konsekvenserna av ett genomförande av planförslaget jämfört med ett genomförande av nollalternativet likvärdiga.

Måluppfyllelse

Planförslaget har utvärderats utifrån de nationella miljö kvalitetsmål och regionala miljömål som har bedömts relevanta. Utvärderingen presenteras i tabellen nedan.

Bedömningen sammanfattas med nedanstående figurer:

↑ Planförslaget bedöms bidra till att uppnå målet.

→ Planförslaget bedöms varken bidra eller försämra möjligheterna att uppnå målet.

↓ Planförslaget bedöms försämra möjligheterna att uppnå målet.

<i>Miljö kvalitetsmål och miljömål</i>	<i>Påverkan på miljömål</i>	<i>Kommentar</i>
Begränsad klimatpåverkan	↓	En utveckling enligt planförslaget innebär att trafikmängden troligtvis kommer att öka inom kommunen och majoriteten av trafiken antagligen kommer att ske med personbil. Detta medför i sig ett ökat utsläpp av växthusgaser. Vidare innebär en utveckling enligt planförslaget att ny bebyggelse tillkommer inom områden med klimatrelaterade risker.
Frisk luft	↓	En utveckling enligt planförslaget innebär att luftkvaliteten kan komma att påverkas, bl.a. genom en ökad trafikmängd.
Bara naturlig försurning	→	Planförslaget bedöms inte påverka möjligheterna att uppnå målet.
Giffrfri miljö	→	Planförslaget bedöms inte påverka möjligheterna att uppnå målet.
Skyddande ozonskikt	→	Planförslaget bedöms inte påverka möjligheterna att uppnå målet.
Säker strålmiljö	→	Planförslaget bedöms inte påverka möjligheterna att uppnå målet.
Ingen övergödning	→	Planförslaget bedöms inte påverka möjligheterna att uppnå målet.
Levande sjöar och vattendrag	↓	En utveckling enligt planförslaget innebär ökad belastning på berörda sjöar och vattendrag.
Grundvatten av god kvalitet	→	En utveckling enligt planförslaget innebär att ny bebyggelse tillkommer över grundvattenförekomster och inom ett vattenskyddsområde. Om vattenförsörjning, spillvatten och dagvatten löses på ett tillfredsställande sätt bedöms planförslaget inte påverka möjligheterna att uppnå målet.
Myllrande våtmarker	→	Planförslaget bedöms inte påverka möjligheterna att uppnå målet.

		heterna att uppnå målet.
Levande skogar	→	En utveckling enligt planförslaget innebär att en del skogsmark tas i anspråk. Det finns dock gott om skogsmark inom kommunen.
Ett rikt odlingslandskap	↓	En utveckling enligt planförslaget innebär att en del jordbruksmark tas i anspråk. Andelen jordbruksmark är liten inom kommunen.
God bebyggd miljö	→	Planförslaget bedöms inte påverka möjligheterna att uppnå målet.
Ett rikt växt- och djurliv	→	En utveckling enligt planförslaget innebär att en del strandskyddsområden tas i anspråk. Det finns dock gott om strandskyddsområden inom kommunen.

UPPFÖLJNING

Enligt 6 kap. 12 § MB ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen kan antas medföra.

Uppföljning har stor betydelse för att syftet med MKB:n och det långsiktiga målet om hållbar utveckling. Uppföljningen av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av tillägget till översiktsplanen kan innebära bör så långt som möjligt kopplas till befintliga tillsyns-, miljölednings- och övervakningssystem.

Uppföljning kan ske i samband med att kommunen tar ställning till planens aktualitet. Vilken styrande verkan tillägget har haft för miljön kan även följas upp indirekt, vid efterföljande planläggning, lovgivning och tillståndsprövning.

MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN

Vid upprättandet av miljökonsekvensbeskrivningen har miljö- och byggschef Malin Jonsson medverkat.

ÖVRIGA MEDVERKANDE

Från KLARA arkitekter har även planeringsarkitekterna Axel Lönnqvist och Klara Ågren medverkat.

2019-04-17

Kristina Grape
planeringsarkitekt FPR/MSA